

Документ за изразяване на позиция на Групата на ЕНП

ЕВРОПЕЙСКИ ЗДРАВЕН СЪЮЗ

01.07.2020 г. - приет от Групата на ЕНП

Когато хората отправят пожелания за рожден ден или за Нова Година, дори и преди кризата с COVID-19, последното изречение в повечето случаи е: „Желая ти преди всичко много здраве.“ Поговорката „Здравето е богатство“ е стара, но вярна. Настоящата 2020 година беше белязана от глобална пандемия, която доведе до гибелта на стотици хиляди хора по цял свят. Пандемията засегна всички държави-членки и въпреки че много от тях успяха да изравнят кривата на пандемията, COVID-19 продължава да предизвиква огромно безпокойство и това вероятно ще продължи, докато бъде открита ефективна ваксина.

COVID-19 показва, че трябва да поставим здравето в много по-голяма степен в основата на европейските политики. Групата на ЕНП призовава за бързото въвеждане на Европейски здравен съюз.

1. Християндемократическият поглед към света

Благодарение на своите християндемократически и хуманистки корени Групата на ЕНП винаги поставя благосъстоянието на отделния човек – физическото, психичното и социалното благосъстояние на гражданите – в центъра на своите действия. Вследствие на това основоположниците на християндемократията поставят благосъстоянието на всички европейски граждани в основата на европейската политика. Оттогава то е една от трите най-важни цели на ЕС, залегнали в член 3 от Договора за Европейския съюз, наред с насърчаването на мира и нашите основни ценности.

Преди всичко, като християндемократи ние силно вярваме, че хората могат да моделират едно по-добро бъдеще. Считаме, че така, както лекарите, медицинските сестри и фармацевтите правят ежедневието на милиони европейски граждани по-добро, същото могат да направят добрите политически убеждения и добрата политика. Искаме да моделираме напредъка в медицината и науката. Вярваме в по-доброто бъдеще. Подкрепяме научните постижения и прогреса и искаме Европа да използва науката целенасочено за насърчаване на благосъстоянието на всички хора.

Християндемократите вярват в общество, което помага на хората в нужда. За нас напредъкът в медицината не е просто още един бизнес модел. За нас напредъкът в медицината е необходим единствено, за да се подобри ежедневието на всички хора съобразно с техните доходи или образователния им статут, или региона в Европа, от който произхождат. Също така вярваме в способността на хората да се развиват, да създават и да дават своя принос

за благополучието на всички останали, без да им се пречи или да бъдат покровителствани. Едно общество, което да позволява на човека да бъде приобщен, но все пак свободен.

Подкрепяме ползите от иновациите и основаваме решенията си на науката. Знаем, че технологиите трябва да служат на хората, а не обратно, но и че не трябва да затваряме вратата пред новите технологични възможности като приложенията, големите информационни масиви, изкуствения интелект и персонализираната медицина. Точно обратното, искаме самата Европа да ръководи и моделира тези нови тенденции. Поставяме хората в центъра на иновациите. Напредъкът в медицината трябва да е неразделна част от една ясна, ориентирана към човека ценностна система.

Като християндемократи вече сме заявили ясната си позиция, когато става въпрос за използването на европейския потенциал в здравния сектор: подкрепяме нашите граждани в борбата с рака например. Вярваме, че ценностите, усилията и желанието ни за стремеж към по-големи иновации и споделяне на това познание сред цялата научна общност са основни принципи, които ще ни позволят да подобрим живота на европейските граждани, като се опитаме да се борим срещу заплахата от рака. Същите ценности трябва да ни ръководят в усилията ни да гарантираме, че всички европейски граждани разполагат с достъп до високи стандарти на здравеопазване.

Поради факта, че медицината в крайна сметка се основава на предишни знания, използването на големи информационни масиви и изкуствен интелект по най-добрия начин позволява на учените и лекарите директно да се допитват до миналото, за да правят по-бързи и по-точни прогнози за бъдещето. Добре ни е известно, че що се отнася до здравето, технологиите могат да помогнат да бъде спасен човешки живот, а не изгубен.

Освентовазнаем, че големите предизвикателства, свързани с медицината, като например болести или пандемии, могат да се преодолеят единствено с общи усилия. Ето защо искаме да работим заедно както в рамките на Европа, така и отвъд границите на нашия континент. Чрез справедливи търговски споразумения ние искаме да обединим здравните специалисти, за да споделим по-добре своите знания и да създадем мрежи за подобряване на здравните грижи в Европа и по света.

Освен това искаме Европа категорично да се противопостави на всеки, който се опита да използва пандемията, болестите или другите рискове за здравето за борба за власт. Ние се борим с разпространението на невярна

информация или с държавите, които укриват важна информация за борбата с болестите или пандемии. Ще използваме икономическата си мощ и винаги ще налагаме санкции, ако дадена държава се опита да подложи на риск живота на европейските граждани, било чрез невярна информация или укриване на информация, или като не възприема сериозно пандемии. Управлението на рисковете, свързани със здравето, ще бъде крайъгълен камък за сигурността в истинския демократически смисъл в бъдеще.

Вярваме в Европейски съюз, който защитава и подкрепя всички европейски граждани. Вярваме в Европейски съюз, който създава възможности и развива иновациите, и който допринася за живота на всички нас.

Нашият съюз е и здравен съюз, основан на политики, ориентирани към човека. Отделните нужди на мъжете и жените трябва да бъдат вземани под внимание във всички решения по отношение на здравната политика.

Той е и съюз, който остава отворен към света отвъд своите граници. Ние подкрепяме международното сътрудничество, за да може Европа да се възползва от напредъка в медицината и да допринася за него. Сътрудничеството в науката и медицината ще създаде печеливша за всички ситуация, от която могат еднакво да се възползват както нашето общество, така и икономиката ни. Казваме всичко това, знаейки, че Европа носи и отговорност в световен мащаб да допринася за насърчаването на общественото здраве в други части на света като част от нашата цел за развитие. Трябва да се оказва подкрепа за изграждането на устойчивост и за повишаването на подготвеността в здравния сектор на държавите партньори. Ключов фактор за това е образованието и обучението на здравните специалисти. Трябва да гарантираме, че не се злоупотребява с действията на ЕС от хуманитарен и здравен характер в отговор на кризата с COVID-19, за да се популяризират идеологии и политически програми.

Кризата с COVID-19 показва, че за да се извлекат всички ползи за нашите граждани в един глобализиран и взаимосвързан свят, ЕС трябва да разполага със силна здравна политика.

Именно тази здравна политика искаме да видим укрепена на равнището на ЕС. Когато е необходимо, ЕС трябва да получи точните инструменти, за да се превърне в ефективен здравен съюз, основан на следните принципи:

Европа, която защитава;
Европа, която защитава и подкрепя, и;
Европа, която създава иновации и търси нови пътища за подобряване на нашия живот.

2. Компетентности и отговорности

Кризата с COVID-19 показва, че заплахите за здравето не зачитат граници и че е необходима по-координирана европейска реакция. Държавите-членки продължават да носят отговорност за много области на здравната политика. Европейският съюз обаче разполага с много повече възможности от тези, които понастоящем се използват.

В ДФЕС (член 168) и в Хартата на основните права на Европейския съюз (член 35) се признава, че *„при разработването и изпълнението на всички политики и дейности на съюза се осигурява високо равнище на защита на човешкото здраве“* и че за тази цел *„в своите предложения, предвидени в параграф 1, в областта на здравето, сигурността, защитата на околната среда и защитата на потребителите, Комисията приема за база високо равнище на защита, като взема под внимание, по-специално, всяко ново развитие, основаващо се на научните факти. В рамките на съответните си правомощия, Европейският парламент и Съветът също ще полагат усилия да постигнат тази цел“* във връзка със създаването и функционирането на вътрешния пазар (член 114).

В ДФЕС изрично се признава значителната роля на съюза, при която неговите действия *„...са насочени към подобряването на общественото здраве, предотвратяването на болестите и заболяемостта при хората и на източниците на опасност за физическото и психичното здраве. Тези действия обхващат също борбата с големите заплахи за здравето, като поощряват научните изследвания относно техните причини, пренасяне и предотвратяване, а също така и здравната информация и просвета, както и наблюдението на сериозните трансгранични здравни заплахи, ранното оповестяване в случай на такива заплахи и борбата с тях“* (член 168).

В обхвата на тези компетентности ЕС работи за подобряване на общественото здраве (напр. кампании сред обществеността за вредата от тютюнопушенето, употребата на алкохол, затлъстяването и употребата на наркотици), за справяне със сериозни трансгранични заплахи (напр. антимикробната резистентност), за предотвратяване и управление на болестите при човека и животните (напр. спонгиформни енцефалопатии по говедата (СЕГ) или болестта „луда крава“), за смекчаване на рисковете за здравето на човека (напр. законодателството в областта на храните и относно REACH) и за хармонизиране на здравните стратегии между държавите-членки (напр. мобилност на

здравни специалисти и пациенти). Създаването на специализирани агенции като Европейската агенция по лекарствата (EMA), Европейския център за профилактика и контрол върху заболяванията (ECDC) и Европейския орган за безопасност на храните (ЕОБХ) е пример за нарастващия ангажимент на ЕС към здравната политика. Програмата на ЕС в областта на здравето „ЕС в подкрепа на здравето“, с предложен бюджет от 9,4 милиарда евро, е ясен знак за нарастващата роля на ЕС в политиката в областта на общественото здраве.

Въпреки цялата свършена работа досега на равнището на ЕС, Европейският съюз все още разполага със значителна свобода на действие да постигне много повече в областта на здравната политика в рамките на съществуващите договори. Свързаните със здравето разпоредби в договорите все още не се използват в достатъчна степен по отношение на целите, за чието постигане биха могли да допринесат¹. Съюзът има правомощия, които позволяват повече действия, отколкото той е предприел до момента. Например Директивата за трансграничното здравно обслужване, която попада в обхвата на свободното предоставяне на услуги и има за цел сближаване на установените в законите разпоредби, следва да се използва по-ефективно, за да се премахнат съществуващите пречки пред предоставянето на трансгранични здравни услуги.

Широко признат факт е например, че достъпът до трансгранично здравно обслужване и по-добрата координация и насърчаването на най-добри практики между държавите-членки могат да донесат значителни ползи².

От друга страна, знаем, че повечето от финансовите ресурси за здравните системи остават на равнището на държавите-членки и много компетентности се упражняват от тези държави-членки. Една амбициозна европейска здравна политика следва да зачита тези факти и да не създава очаквания, които никога не могат да бъдат удовлетворени. Не всеки здравен проект може да бъде финансиран от по-голяма програма на ЕС в областта на здравето, нито могат да бъдат реализирани всички добри идеи на европейско равнище съгласно принципа на субсидиарност. Въпреки това ние сме решени да работим за една много по-силна здравна политика на ЕС и да насърчаваме всички необходими действия, които имат ясна европейска добавена стойност и са насочени, наред с другото, към намаляване на разпокъсаността на вътрешния пазар на здравни услуги.

Нашата Европа се гради на субсидиарност и солидарност. Например всеки регион знае много по-добре от Брюксел къде да се намира и как да се управлява дадена болница или медицински център на неговата територия.

Националните политики отразяват най-добрия начин за организиране на медицинските грижи и здравната система. Когато обаче става въпрос за трансгранични заплахи, които могат да бъдат преодоляни само заедно, за регулиране на продуктите на нашия общ вътрешен пазар, които благоприятстват иновациите и ограничават заплахите за здравето, за трансгранично здравно обслужване и за много други области, то Европа е най-добрият начин да се направи това. Не работим само на едно равнище, мислим и действваме на много равнища. Поставяме в центъра единствено потребностите на хората и твърдо вярваме в една по-добра и по-устойчива Европа на субсидиарността и солидарността.

Когато избухна пандемията, липсата на координирани действия на равнище ЕС в началото доведе до истински проблеми като затваряне на вътрешните граници и парализиране на вътрешния пазар, с изключително затруднено движение на стоки от първа необходимост, включително медицински. Поради това призоваваме да се извлекат поуки и да се приложи по-координиран подход, който да повиши възможностите на ЕС чрез реални и ефективни компетентности, като създаде добавена стойност за държавите-членки във връзка с настоящата и бъдещите кризи.

Европейският парламент подчерта, че пандемията не признава нито граници, нито идеологии и изисква сътрудничество и солидарност на цялата международна общност, както и укрепване на системата на ООН, и по-специално на Световната здравна организация (СЗО). Групата на ЕНП счита, че всички засегнати страни, включително Тайван, следва да бъдат включени в срещите, механизмите и дейностите на СЗО, по-специално по време на глобални кризи в областта на общественото здраве.

3. Нови реалности

Демографските тенденции, изменението на климата, достъпът до иновации, по-добрият достъп до лечение за всички, силното разпространение на хроничните заболявания, цифровизацията (електронното

¹ Проучване на Службата на ЕП за парламентарни изследвания „Unlocking the potential of the EU treaties“ („Отключване на потенциала на Договорите на ЕС“), май 2020 г., [www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/651934/EPRS_STU\(2020\)651934_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/651934/EPRS_STU(2020)651934_EN.pdf)

² Проучване на Службата на ЕП за парламентарни изследвания „Съпоставяне на цената на „отказа от Европа“,“ април 2019 г., [www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_STU\(2019\)631745](http://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_STU(2019)631745)

здравеопазване) и устойчивостта на здравните системи вече повишиха акцента върху здравната политика на равнището на ЕС. Тези предизвикателства изискват координирана реакция на равнището на ЕС, тъй като са общи за всички държави-членки и не признават граници.

Тези тенденции ще се запазят и просто ще ускорят промените, които здравната политика претърпява. Трябва да вземем под внимание разликата по отношение на здравето в социален и географски аспект и да гарантираме равен достъп до висококачествено здравеопазване в цяла Европа.

Неотдавна в своите последни препоръки към държавите-членки в рамките на европейския семестър Европейската комисия изрази безпокойство по отношение на непосредствената и дългосрочна устойчивост на националните здравни системи за справяне с бъдещи извънредни ситуации, като призна, че пандемията от COVID-19 изведе на преден план съществуващи отпреди структурни слабости, свързани с достъпността, ефективността и издръжливостта на националните здравни системи. Признават се недостатъчното финансиране на здравеопазването, както и слабите първични грижи и лошата координация.

Кризата показва и че е важно да се създадат здравни политики, основани на факти. Това включва инициативи както за лечение, така и за превенция. Превантивните мерки следва да бъдат пропорционални и да гарантират максимално високи здравни резултати.

4. COVID-19 – последният призив за промяна

COVID-19 ни наложи безпрецедентни ограничителни мерки, за да защитим нашите общества, като постави здравните ни системи под огромен натиск.

Групата на ЕНП изразява признателността си към всички работещи на първа линия: лекари, медицински сестри, лица, полагащи грижи, санитарни и техните семейства.

Въпреки огромния брой изгубени животи и липсата на координация беше постигнато много: ЕМА ускори процеса за одобрение на ваксина или лекарство, Европейската комисия финансира над 100 научноизследователски екипа в цяла Европа, включително първите клинични тестове на ваксини срещу COVID-19 в Европейския съюз. Реагирахме по гъвкав начин и мобилизирахме всички налични бюджетни ресурси за борба с кризата. Европейският парламент прие временна промяна на

Регламента за медицинските изделия за по-малко от две седмици след предложението на Европейската комисия, с цел да се сведе до минимум всяко нарушаване на доставките на основно медицинско оборудване в рамките на вътрешния пазар по време на настоящата пандемия. Европейската комисия предостави насоки и финансова помощ за лечението на пациенти с COVID-19 в други държави-членки, когато националният им капацитет беше изчерпан, и мобилизира два механизма (rescEU и съвместно възлагане на обществени поръчки) за осигуряване на допълнително оборудване на най-нуждаещите се държави-членки. Не на последно място, Европейският съюз обедини силите си с партньори в световен мащаб, за да се даде тласък на усилията за поемане на ангажименти – глобалните действия срещу коронавируса. Накрая, силно приветстваме приетата от Европейската комисия стратегия на ЕС за ваксините и ще се ангажираме с бързото ѝ прилагане.

Всички обаче сме съгласни, че това не е достатъчно. В тази остра криза трябва да се направи много повече, както и да бъдем по-добре подготвени за бъдещи кризи.

Групата на ЕНП твърдо вярва, че Европа може да се измъкне от тази криза само ако европейското семейство е единно в своята солидарност и отговорност. Всички трябва да изпълним своята роля. Като се грижим един за друг. Като имаме доверие един в друг. Като спазваме дистанция, за да предпазим уязвимите хора.

Облекчаването на някои от ограниченията, свързани с COVID-19, е оправдано, за да се даде възможност за възобновяване на икономическата дейност и на социалния живот, включително необходимостта от връщането на децата в училище, когато това е възможно. Много сме обезпокоени обаче, че твърде бързото премахване на мерките би могло да доведе до втора вълна на заразата, което би подложило на изпитание капацитета на здравните ни системи, тъй като ще доведе до увеличаване на броя на пациентите с COVID-19, които се нуждаят от хоспитализиране, както и до преумора на здравните работници и техните семейства. Много хора умират много по-рано от нормалното и здравните работници са на предела на силите си във физическо и психическо отношение.

Премахването на протиепидемичните мерки следва да се осъществява стъпка по стъпка по координиран начин на равнището на ЕС и при стриктно спазване на социална дистанция, използване на лични предпазни средства, извършване на масови тестове на населението и проследяване на контактните лица. ЕС и държавите-членки трябва да са

готови за повторно налагане на ограничения на регионално равнище, ако бъде сметено за необходимо от специалистите в областта на общественото здраве.

Реалността показва, че не можем да преодолеем тази криза, като действваме сами. Не можем да я преодолеем и чрез противопоставяне на националните и европейските компетентности. Кризата може да се преодолее само, ако работим заедно.

5. Призив за действие на Групата на ЕНП

Докато преминаваме към стратегии за излизане от кризата с COVID-19, наред с икономическото и социалното възстановяване, Групата на ЕНП инициира широкообхватни ответни действия по отношение на първите извлечени от пандемията поуки, като постави здравната политика в центъра на нашите приоритети и определи максимума, който може да бъде постигнат в рамките на съществуващата институционална рамка:

1. Групата на ЕНП силно подкрепя подхода **„здравето във всички политики“** и пълното му прилагане в отговор на междусекторния характер на общественото здраве, и си поставя за цел хоризонталното интегриране на здравните аспекти във всички съответни политики, като например в областта на селското стопанство, транспорта, международната търговия, научните изследвания, околната среда и климата;
2. Новата **МФР** следва да бъде съсредоточена в по-голяма степен върху здравеопазването като абсолютен приоритет във всички съответни бюджетни редове – от структурните фондове до ЕСФ и научните изследвания. Групата на ЕНП приветства предложението за създаване на програма „ЕС в подкрепа на здравето“ и подкрепя една по-добре финансирана, самостоятелна, стабилна и амбициозна програма в областта на здравето, която да има капацитета да противодейства на всякакви пандемии и заплахи за здравето в бъдеще. Тази програма ще бъде насочена и към справянето с предизвикателствата, свързани със застаряването на населението и с превенцията на болестите, ще насърчава здравословния начин на живот в здравословна и нетоксична среда или ще подготви здравните ни системи за нововъзникващите технологии и ще гарантира здравна грамотност. Групата на ЕНП отбелязва, че политиката на
3. сближаване на ЕС ще бъде и един от инструментите за справяне с последиците от кризата. Групата на ЕНП настоятелно призовава Комисията да даде по-висок приоритет на здравеопазването в рамките на политиката на сближаване, тъй като са необходими инвестиции, за да се осигури равен достъп до здравните заведения в цяла Европа. Групата на ЕНП се ангажира да работи за постигането на бързо одобрение и прилагане на предложението на Комисията;
3. Групата на ЕНП призовава за създаването на специален фонд на ЕС за подпомагане на държавите-членки в **укрепването на болничната инфраструктура и здравните услуги**, като се гарантират най-високи стандарти на здравеопазване, лечение, научни изследвания в областта на здравните науки и иновациите. Групата на ЕНП призовава за създаване на европейска мрежа от болници, специализирани в пандемии, във всеки регион на ЕС, за да се избегне пренаселеността в лечебните заведения. В обхвата на тази специализирана структура следва да попадат здравеопазването, научните изследвания и насърчаването на обмена на най-добри практики;
4. **Научните изследвания в областта на здравето** (от фундаменталните научни изследвания до транслационните изследвания) са от съществено значение за превенцията, диагностицирането и лечението на заболяванията. Те обаче са много разпокъсани в Европа. Желателно е да има по-големи полезни взаимодействия с научните изследвания, осъществявани в държавите-членки. Необходими са и решителни действия на равнището на данните от научните изследвания в областта на здравето. Поставя се акцент върху факта, че клиничните проучвания трябва също да включват и балансиран по отношение на половете подход, за да се оцени как потенциалните ваксини или лечения може да засегнат мъжете и жените по различен начин. Групата на ЕНП подкрепя създаването на мрежата на ЕС „Здравна академия“ като част от европейския глобален здравен план, с поне една (университетска) болница на държава-членка, която да служи за национален център за разпространение на европейските авангардни медицински изследвания и за обучение. Мрежата на ЕС „Здравна академия“ следва да включва задължителен и редовен обмен на информация, запознаване с най-добрите практики и обмен на персонал. Тази мрежа ще бъде от решаващо значение за преодоляване на разпокъсаността

- на научните изследвания в областта на здравето в Европа, като насърчава повече полезни взаимодействия и сътрудничество в областта на научните изследвания на равнището на държавите-членки и подобрява споделеното използване на технологичните и инфраструктурните ресурси от научноизследователската общност в областта на биомедицината. Тя следва да предоставя и информация за гражданите във връзка с нови и нововъзникващи болести в съответните области на медицината, в които държавите-членки са специализирани;
5. Някои държави-членки показаха солидарността си, като осигуриха **трансгранично прехвърляне на пациенти** в болници в друга държава-членка, разполагаща със свободен капацитет за лечение, както и **трансгранична мобилност на здравни специалисти**, което чрез Директивата относно признаването на професионалните квалификации, доказва, че е един от крайъгълните камъни на принципа на свободно движение и по време на криза. Групата на ЕНП подкрепя укрепването на този инструмент чрез своите насоки. Групата на ЕНП подкрепя и по-нататъшната координация на здравните заведения с оглед на временното облекчаване на по-натоварените структури. След изтичането през 2020 г. на плана за действие относно работната сила в здравния сектор в ЕС спешно трябва да се изготви нов, в който да се вземе предвид опитът с пандемията, за да се предостави на здравните специалисти нова адекватна, стратегическа и оперативна рамка – също и в контекста на тяхната трансгранична мобилност, тъй като това може да е от съществено значение за здравните заведения, в които работят, по-специално в извънредни ситуации, като например, наред с другото, в условията на пандемия. Необходимо е по-добро транспониране на Директивата за трансграничното здравно обслужване, особено след като Съдът на ЕС изясни основните понятия относно мобилността на пациентите, процедурите за възстановяване на разходи и предварителното разрешение. В това отношение следва да се използва по-добре потенциалът на европейските референтни мрежи чрез по-ефективното им функциониране и държавите-членки следва да предвидят опростен и по-ясен режим за предварително разрешение;
6. Държавите-членки и граничните региони следва да задълбочат **трансграничното сътрудничество в областта на здравеопазването** по ефективен и финансово устойчив начин без административни пречки, включително чрез предоставяне на достъп до качествени услуги от двете страни на границата, в близост до мястото на пребиваване на пациента в пограничния район. Следва да се насърчат междуболничните споразумения, позволяващи на екипите за спешна помощ да преминават границата при възникване на спешни ситуации, за да спасят човешки живот;
7. Избухването на пандемията от COVID-19 ни показва, че когато става въпрос за **ваксина и терапии**, трябва допълнително да засилим бюджетната подкрепа за координирани усилия в областта на научните изследвания и да рационализираме системата за одобрение на лекарства или ваксини, без да се излага на риск безопасността на здравето. Винаги ще подкрепяме технологичния напредък в разработването на ваксини и терапии. Като част от този подход ние сме в готовност да подкрепим регулаторната гъвкавост, когато такава е необходима във времена на криза, за да се даде възможност за спешно и безопасно провеждане на клинични изпитвания. Като се спазва принципът на предпазните мерки, разработването на ваксини и терапии не трябва да се възпрепятства от неоснователен скептицизъм спрямо определени технологии. Трябва да положим всички усилия за тяхното разработване и производство в рамките на ЕС и да ги направим физически и финансово достъпни в световен мащаб, като използваме съвместно възлагане на обществени поръчки на равнището на ЕС за разпространението им до нашите граждани. Разчитаме на диалога и сътрудничеството, но ако дадена вакцина първоначално бъде разработена извън ЕС и другите не бъдат склонни да я споделят с нас, ние ще имаме и „план Б“. Например от правна гледна точка е възможно извършването на т.нар. „принудително“ лицензиране. Държавите – членки на ЕС, обаче следва да правят това съвместно. За този процес и за координацията на равнището на ЕС следва да отговаря Европейската комисия, а не отделните държави. Следва да бъдат обмислени и търговски мерки, за да се гарантира, че лекарствата и ваксините ще се предоставят на всички в ЕС и извън него. Осъществените от Европейската комисия процедури за съвместно възлагане на обществени поръчки за медицинско оборудване доказаха, че са успешни в ситуацията на криза и поради това следва допълнително да се приложат и за лекарствата и медицинското оборудване. Независимо от всички усилия, свързани

с проучванията и клиничните изпитвания за ваксините, е важно да се подчертае, че противовирусните лекарства също са от съществено значение;

8. За в бъдеще следва да обърнем внимание на моделите на **публично-частни партньорства** като органа на САЩ за авангардна научноизследователска и развойна дейност в областта на биомедицината, който следва да бъде създаден в ЕС, за да се реагира по-бързо при подобни кризи;

9. **Антимикробната резистентност** представлява сериозен риск за здравето в световен мащаб, както и за благосъстоянието на европейските граждани, и ще създаде фундаментални предизвикателства за европейската здравна система и за обществата. Според данните на СЗО всяка година в Европа умират 33 000 души, защото антибиотиците вече не действат. Групата на ЕНП ще работи, за да превърне това в абсолютен приоритет на европейската здравна политика, включително чрез заделянето на повече средства за така необходимите научни изследвания в тази област. Поради тази причина подкрепяме стриктното прилагане на европейското законодателство във ветеринарната област. Освен мониторинга, подкрепяме и определянето на показатели и непрекъснатото намаляване на използването на антибиотици във ветеринарната област в рамките на подхода „едно здраве“. Убедени сме и че трябва да се намали използването на антибиотици при хората. Държавите-членки трябва да предприемат спешни мерки за разумното предписване на антибиотици за употреба от хората и за подобряване на хигиената в болниците. Отправяме искане към Комисията да проучи правните възможности на европейското законодателство, ако държавите-членки не действат целесъобразно. Основен приоритет за нас е установяването на рамка за насърчаване на иновациите за създаване на нови антибиотици, тъй като повече от всякога се нуждаем от нови продукти на пазара за пациентите. Дори при сценарий за разумно използване на антибиотици, ще трябва да разполагаме с нови вещества, ако не искаме да изпаднем в ситуация, при която нито един антибиотик няма да действа и ще се окажем в една постантибиотична епоха. За фармацевтичната промишленост в момента не е привлекателно да инвестира в тази област по основателни причини, тъй като новите антибиотици, които навлизат на пазара, ще бъдат с ограничена употреба.

Поради това са необходими стимули, които или да са съпоставими с тези в областта на лекарствата-сираци, или педиатрията, или да представляват нови иновативни стимули;

10. Възможността за превенция е една от най-ефективните мерки за **европейски глобален здравен план**, който да окаже въздействие; в съответствие с този приоритет насърчаваме създаването на единен съгласуван европейски календар за ваксинация на децата, възрастните и всички уязвими групи от европейското население;

11. **Европейската промишленост:** Групата на ЕНП подкрепя насърчаването на дружествата с европейско измерение, като стимулира иновациите и производството в рамките на ЕС, намаляването на зависимостта на ЕС от трети държави чрез диверсифициране на веригите на доставки, повишаването на производствения капацитет за производството на определени продукти, по-специално на гелове за санитарни цели, вентилатори и предпазни средства; както и обединяването, и координирането на възможностите за цифрово производство, като например триизмерния печат, които могат да допринесат за производството на необходимото оборудване; продължаването на търговската политика на ЕС, насочена към открита стратегическа автономност в подкрепа на диверсификацията и устойчивостта на веригите на доставки, в основата на която е отворена и основана на правила многостранна търговска система, за да се гарантира наличието на медицински продукти в световен мащаб, и която се допълва от „стратегически фонд за диверсификация на веригата на доставки“ с целактивна подкрепа на нашите дружества; насърчаването на всички държави да се присъединят към споразумението на СТО за премахване на митата върху фармацевтични продукти и настояването обхватът му да бъде разширен, така че да включва всички фармацевтични и лекарствени продукти. Групата на ЕНП счита, че ЕС трябва да поддържа стабилна система за интелектуална собственост с цел насърчаване на научнотехническата и развойна дейност и производството в Европа, за да се гарантира, че Европа продължава да бъде новатор и световен лидер;

12. Наличието на процъфтяваща и напреднала техническо отношение европейска здравна промишленост и конкурентоспособна научноизследователска общност са от

жизненоважен интерес. Това изисква **амбициозна и ясна регулаторна рамка** за европейските предприятия, както и специални ресурси за научни изследвания в областта на здравето;

13. Групата на ЕНП защитава становището, че ЕС следва да има **капацитет за бързо реагиране**, за да е в състояние да реагира на мащабни заплахи за здравето по координиран начин, по-специално в случаи на пандемии, които се разпространяват лесно поради свободата на движение и циркулиране. Наблюдаваната ситуация при първия локдаун поради COVID-19, при която основни стоки, в т.ч. предпазни средства и медицинско оборудване, бяха блокирани на национално равнище или не можеха да бъдат доставени на вътрешния пазар, не трябва никога да се повтаря. Групата на ЕНП призовава за стартирането на план за действие за здравна автономност, свързан с производството и съхранението на достатъчно количество критични/основни лекарствени и фармацевтични продукти, както и на ключово медицинско оборудване в рамките на ЕС, за да се намали силната зависимост от външни доставчици. За да се укрепи капацитетът на ЕС и държавите-членки за реагиране на извънредни ситуации, свързани със здравето, Групата на ЕНП предлага да се преразгледа и актуализира правната система на ЕС за извънредни ситуации, свързани със здравето, въз основа на настоящия опит с пандемията. Чрез информационна система за бързо реагиране всяка държава-членка би могла директно и своевременно да уведомява останалите за недостиг на основни лекарства и по този начин да се задейства механизъм за локализиране на местата с достатъчно запаси;
14. **Недостигът на лекарства** представлява нарастваща заплаха за здравето на европейските граждани и за европейските здравни системи. ЕС и държавите-членки трябва да предприемат решителни действия за предотвратяване на този недостиг и за смекчаване на последиците от него. По отношение на въпросите, свързани с промени при доставките, ситуацията с коронавируса извади наяве една определена уязвимост на настоящата европейска система за снабдяване с медицински продукти и активни фармацевтични съставки (API) от държави извън Европа. Важно е, че са направени стъпки за по-добър и дългосрочен диалог по този въпрос между регулаторните органи и промишлеността, с които се гарантира по-добро споделяне на данни и прогнози на по-ранен етап за местата,
- където може да се появи недостиг в бъдеще. Групата на ЕНП призовава за по-добра координация и споделяне на информация на европейско равнище с цел разрешаване на този проблем. Защитаваме диверсификацията на доставките и веригите на доставки, за да се гарантират наличието и достъпът до лекарства и медицинско оборудване. Европа трябва незабавно да изготви план за действие за справяне с недостига на основни/животоспасяващи лекарства с оглед на поддържането на стратегически запас от лекарства и медицинско оборудване и избягването на вътрешни и външни сътресения на единния пазар по време на криза. Ние призоваваме за по-голяма прозрачност на веригата за производство и разпределение на лекарствени продукти, както и за създаването на Европейски център за предотвратяване и управление на кризи. Наше задължение е да обезпечаваме доставки в интерес на пациентите и за тази цел критерият за цената повече не следва да е определящ фактор за поканите за подаване на оферти, а да бъде допълнен от качествени критерии, като например брой на обектите, места на производство, съответствие със социалните, екологичните и електронните стандарти и стандартите за качество;
15. Групата на ЕНП защитава засиленото внимание към здравето в рамките на съществуващата **Европейска програма за защита на критичната инфраструктура (ERCIP)**, съсредоточена понастоящем върху транспорта и енергетиката, с оглед на установяването и означаването на европейски критични здравни инфраструктури и засилването на участието на Комисията в подкрепа на защитата на критичната здравна инфраструктура в държавите-членки. Поради това Групата на ЕНП категорично защитава направлението в рамките на програма „ЕС в подкрепа на здравето“ за подкрепа на инвестициите в критична здравна инфраструктура, инструменти, структури, процеси и лабораторен капацитет, включително инструменти за наблюдение, моделиране, прогнозиране, предотвратяване и управление на справяне с огнищата. Групата на ЕНП подкрепя стартирането на **нова фармацевтична стратегия**, която преобразува, наред с другото, европейския план за действие за здравна автономност в постоянен подход с цел гарантиране на сигурността на доставките на лекарства и намаляване на зависимостта на ЕС от трети държави за предоставянето на основни лекарства и медицински материали чрез, наред с другото, опростени процедури,

без да се излагат на риск безопасността и ефикасността, като се вземат под внимание предизвикателствата, свързани с устойчивостта на здравните системи; тази нова фармацевтична стратегия трябва да се координира с новата промишлена стратегия, стартирана от Европейската комисия, тъй като ни е нужен координиран поглед, за да установим един истински Европейски здравен съюз;

16. За постигането на по-добър европейски отговор на пандемии и за осъществяването на по-ефективно управление на новата програма „ЕС в подкрепа на здравето“ Групата на ЕНП изразява подкрепата си за укрепването на **Европейския център за профилактика и контрол върху заболяванията** (ECDC) и превръщането му в пълноценна Европейска здравна агенция, включително системата му за ранно предупреждение и реагиране, с отделен орган на ECDC във всяка държава-членка и с участието на научната общност, който да прилага трансгранични мерки и да координира европейския отговор на пандемии, както и да разполага с капацитет да действа като координационен център за обществено здраве. Наред с възможностите си в областта на епидемиологията, укрепеният ECDC следва да прилага по-цялостен подход и да включва учени от сферата на икономиката и социалните науки при разработването на стратегии и извършването на „последователен здравен анализ“ с цел смекчаване на епидемиологична заплаха или криза. Изискваме да се направи спешна оценка на европейската директива за трансграничните заплахи за здравето и настоятелно призоваваме Комисията възможно най-скоро да предложи промени, които счита за необходими. В подкрепа на един по-съгласуван подход по отношение на реакцията на пандемии изискваме от Комисията да обмисли по-скоро идеята за регламент, отколкото за директива, и да провери дали това е в съответствие с Договора. Групата на ЕНП защитава и становището, че **ЕМА** следва да се превърне в стабилен орган за предотвратяване и наблюдение на недостига на лекарства;
17. **Цифровите решения**, като например електронното здравеопазване, подобряват целия жизнен цикъл, обхващат здравните въпроси – от превенцията до диагностицирането и лечението. Групата на ЕНП подкрепя използването на изкуствен интелект, анализа на данни и други суперкомпютърни инструменти, като например създаването на европейска

платформа за здравни данни, както и на Европейски център за данни за координация при извънредни ситуации, които да могат да помагат на ЕС за събирането на данни и за извършването на клинични тестове, за определянето на поведенческите модели, потоците от хора и жизнено необходимите продукти, както и за извършването на прогнозни анализи. Групата на ЕНП насърчава също и създаването на електронен регистър на пациентите и взаимната свързаност между държавите-членки в това отношение, както и разработването на общи стандарти на ЕС за събиране и анализ на данни с цел постигане на общ масив от данни. Считаме, че по-нататъшното разработване на рамка за приложенията за електронно здравеопазване и мобилно здравеопазване следва да се основава на тяхната надеждност, защитата на личните данни и повишаването на грамотността в областта на цифровото здравеопазване в ЕС. Данните са полезни и за оказването на подкрепа за вземане на решения, както и по отношение на медицинските системи за образна диагностика, политиката, основана на факти, подпомагането на клиничните изпитвания, научните изследвания, предотвратяването и предвиждането на пандемии. Групата на ЕНП обаче вярва в значението на етиката и необходимостта от неприкосновеност на личния живот, сигурност и надеждност при споделянето на лични данни. Хората трябва да се чувстват удобно, затова е необходимо добавената стойност в здравеопазването и иновативните лечения да станат персонализирани (напр. използването на лична генетична информация). Следва да се насърчава доброволното използване на приложения в децентрализирана система за съхранение;

18. В рамките на ЕС има значителни различия в капацитета на здравните системи по отношение на наличието на **медицински специалисти**. Това води до намален достъп до здравеопазване, дълги списъци на чакащи пациенти, отслабена устойчивост на здравните системи и влошаване на здравето на населението в регионите с недостиг на медицински работници. ЕС следва да приеме мерки, с които да смекчи въздействието от това, за да осигури адекватен капацитет от човешки ресурси в здравеопазването на територията на целия ЕС. ЕС разчита и на здравни работници от държави извън него, което може да окаже въздействие върху здравните системи в държавите, от които те идват;

19. Понастоящем над 30 милиона

европейски граждани живеят **с редки и пренебрегвани заболявания**, разполагат с оскъдна информация за своето заболяване и за правата си, както и за малкото възможности за лечение, и са с висока степен на психологическа, социална и икономическа уязвимост. Редките и пренебрегваните заболявания не признават граници. Европейското сътрудничество и координация в областта на редките и пренебрегваните заболявания е от съществено значение, за да се даде на пациентите възможност за достъп до най-добрите налични експертни знания и опит, независимо от тяхната държава-членка. Разработването на местни и трансгранични решения за хората, които живеят с редки заболявания, и за техните близки, е от огромно значение за подобряването на качеството им на живот близо до дома. Поради това ние трябва да подкрепим лесния достъп на пациентите с редки и пренебрегвани заболявания до най-добрите налични експертни знания и опит чрез създаването на европейски мрежи и ясни правила за възстановяване на разходите в трансграничен контекст. Освен това се нуждаем от повече инвестиции в научни изследвания, свързани с пренебрегваните болести, за които все още често няма лечение или диагноза. Ние трябва да осигурим достатъчно средства за биомедицински изследвания на тези видове заболявания с цел провеждане на диагностични изследвания, клинични проучвания и ефективно лечение;

20. В много доклади и проучвания се изтъкват психологическите последици от COVID-19. Необходимостта от социална изолация за дълго време с цел да се спре разпространението на вируса оказва въздействие върху хората от всички възрасти. Здравните работници се справят с повишения стрес от полагането на грижи за пациенти с COVID-19, като в същото време се притесняват за собственото си здраве и за здравето на своите семейства. Групата на ЕНП призовава Европейската комисия да изготви **европейски план за действие за психичното здраве** за периода 2021 – 2027 г. с цел разрешаване на значими проблеми в обществото, свързани с психичното здраве. Планът за действие следва да включва повишаване на осведомеността относно значението на психичното здраве. Той следва да включва и кампания, в която да бъдат дадени съвети на гражданите за начините, по които да запазят психичното си здраве при тези нови обстоятелства, както и да се информират къде да потърсят съвет, когато им е необходимо;
21. Необходими са спешни действия за посрещане на здравните нужди и потребностите от грижи на **възрастните хора**. Фактът, че много голям брой възрастни хора починаха от COVID-19 в старчески домове, налага да се извърши спешно преразглеждане на разпоредбите за полагане на грижи. Ние подкрепяме правото на възрастните хора на избор относно грижите, които се полагат за тях, включително възможността да продължат да живеят в дома си под домашни грижи, както и да имат достъп до висококачествени домове за възрастни хора, когато е необходимо. Групата на ЕНП призовава за изготвянето на план за действие относно остаряването в добро здраве с цел повишаване на качеството на живот на възрастните хора, включително осигуряване на качествено здравеопазване. Групата на ЕНП призовава за приемането на европейска стратегия за лицата, полагащи грижи, като се признават социалните последици, свързани с промените и загубата на работни места, особено за лицата с отговорности за полагане на грижи, които са непропорционално жени. В тази европейска стратегия биха могли да се вземат под внимание разликите в предоставянето на грижи в държавите-членки и да се предвиди финансиране за критична инфраструктура, като се гарантира, че се отдава дължимото внимание както на лицата, полагащи грижи, така и на получателите на грижи в здравните заведения и местата за общи грижи;
22. В контекста на COVID-19 е важно да не се забравят **другите заболявания**. COVID-19 изискваше медицинските ресурси да бъдат съсредоточени върху борбата с пандемията, което остави малък капацитет за справяне с другите медицински и здравни проблеми. Във връзка с това ние призоваваме за по-големи усилия и сътрудничество по отношение на две основни причини за смъртността в държавите в ЕС – сърдечносъдовите заболявания и рака. От жизненоважно значение обаче е да се обърне внимание и на хроничните заболявания и на тяхното огромно въздействие като по-тихи убийци, както по отношение на пациентите, така и на средствата за обществено здраве. Ситуацията с коронавируса се оказва и много критична за пациентите в риск, като например за хората с диабет, затлъстяване и с множество поставени диагнози, които често се борят със съпътстващи заболявания. Научните изследвания следва да се съсредоточат върху установяването на пътеки за лечение

на тези и други животозастрашаващи заболявания. Непрекъснатите инвестиции в науката за целите на лечението на различни заболявания са от съществено значение за поддържането на модерни и безопасни здравни системи;

23. Ракът убива 9 милиона души всяка година. Всяко семейство в Европа е засегнато от това заболяване. Много се радваме, че борбата с рака, която Групата на ЕНП изисква да бъде поставена като приоритет в продължение на вече две години, се споделя като проблем от Европейската комисия и от Съвета. Подкрепяме изготвянето на истински **генерален план за борба с рака**, обединяващ усилията ни в областта на научните изследвания, ресурсите и опита. Налице е ясна европейска добавена стойност от ранната превенция до диагностицирането, лечението и грижите, както и по отношение на укрепването на правата на преживелите рак хора;
24. В нашия документ за изразяване на позиция относно рака призоваваме за прилагането на предложението за **оценка на здравните технологии (ОЗТ)**. Това беше единственото свързано със здравето предложение в рамките на Комисията „Юнкер“ и би било много лош знак, ако след кризата с коронавируса Европа не успее да постигне съгласие по отношение на него. Крайно е необходимо да се намали бюрокрацията и да се помага на пациентите по по-добър начин. Отново следва да се обърне внимание на предложението за ОЗТ, за да се подобри сътрудничеството в областта на оценката на нови терапии и да се намали дублирането на административни процедури;
25. Въпреки всички усилия за укрепване на системата за проследяване на лекарствената безопасност, все още са необходими подобрения, когато става въпрос за **безопасността на пациентите**, по-специално що се отнася до разбираемостта на листовките, които трябва да бъдат по-ясни, четливи и разбираеми за тях. Групата на ЕНП подкрепя становището, че листовките следва да бъдат лесни за използване от пациентите, с каре с факти за медикамента, в което да са описани най-важната информация и страничните му ефекти. Това каре с факти за медикамента следва да изпъква графично и да е написано по лесен за разбиране начин;
26. **Пациентските групи** са от съществено значение за представянето на интересите на пациентите, за да се

гарантира, че желанията и потребностите им се чуват и на европейско равнище в контекста на законодателните процеси и на консултациите по други въпроси. Финансовата независимост е от съществено значение, за да могат пациентските групи да осъществяват важната си дейност и да представляват своите интереси без пряка подкрепа от промишлеността. Искаме да гарантираме, че пациентските групи, които участват в законодателния процес, действително представляват интересите на пациентите в тях и не са зависими от финансовата подкрепа на дружества;

27. **Здравето и данък добавена стойност:** Групата на ЕНП категорично подкрепя идеята за насърчаване на производството и потреблението на европейски селскостопански продукти, което допринася за един здравословен начин на живот, като например чрез настоятелно приканване на държавите-членки да използват по-целенасочени ставки на ДДС за плодовете и зеленчуците, наред с другите продукти;
28. **Здраве, информация, прозрачност и дезинформация:** Ваксинацията е ключов фактор за гарантиране на добро обществено здраве. Въвеждането на мащабните предпазни ваксини в Европа е допринесло значително за премахването или намаляването на честотата на много заразни болести, но ваксинациите са жертва на собствения си успех. Ние обаче сме обезпокоени от тенденцията на колебание по отношение на ваксините и отправяме предупреждение за последиците от тази тенденция за здравето. В държавите-членки и на равнището на ЕС се открива възможност за образователни програми и програми за повишаване на осведомеността в борбата срещу разпространяването на невярна информация относно ролята на ваксините за общественото здраве. Поради това Групата на ЕНП призовава за образователни програми и публични комуникационни кампании на равнището на ЕС, финансирани по линия на програма „ЕС в подкрепа на здравето“, които да засилват разкриването на положителния ефект от ваксините. Европейската комисия трябва допълнително да засили координацията на политиките и програмите на държавите-членки. Европейският съюз следва да разпространява информация за тези действия и планове в по-широк мащаб и по по-професионален начин, за да се постигне общо разбиране за това, което ЕС прави;

29. **Здраве и международно сътрудничество:** Осигуряването на здравословен живот и насърчаването на благосъстоянието за всички от всички възрастови групи представлява една от основните цели за устойчиво развитие. Днес, повече от всякога, настоящата пандемия показва на света, че държавите не могат да се борят срещу глобална извънредна ситуация сами и че са необходими задълбочена координация, съгласуваност и солидарност с международните здравни организации в световен мащаб при предотвратяването, реагирането и възстановяването. Поради това ние в Групата на ЕНП призоваваме за по-силно, по-ясно изразено и основано на дългосрочна визия сътрудничество със СЗО и всички международни агенции, които работят за постигане на устойчиво развитие, като поставят здравната сигурност на първо място. Пандемията показва значението на солидарността със съседните и развиващите се държави в подпомагането им да укрепят здравните си системи. ЕС трябва да гарантира, че спонсориранияте организации осъществяват дейностите си в съответствие с хуманитарните принципи и че финансирането не се използва за насърчаване на концепции и практики, които не отговарят на международно признатите права на човека и неговото достойнство и които противоречат на идентичността, религиозните убеждения, културните традиции, ценностите и живота на местните общности. Групата на ЕНП предлага провеждането на ежегодна европейска „Научна среща на върха по въпросите на пандемията“, за да се осигури място в Европа за среща на представители на фармацевтичната промишленост, лицата, вземащи решения, и други заинтересовани страни;
30. За да се гарантират наличието и безпрепятственият поток в рамките на ЕС и в световен мащаб на лекарства, ваксини, лични предпазни средства, медицински изделия и необходимите за тях компоненти, следва да се обмислят **търговски мерки**. ЕС следва да гарантира стратегическата автономност и нарастващата устойчивост на своите вериги на доставки чрез диверсифициране на вноса на активни фармацевтични съставки, медицински материали и суровини. ЕС следва да засили скрининга на преките чуждестранни инвестиции, за да защити стратегическите промишлени отрасли в здравния сектор срещу придобиване от чуждестранни инвеститори. Важно е да продължи да се гарантира традиционният ясен ангажимент на ЕС за свободна търговия и да не се прибегва до протекционизъм и принудително прехвърляне на производство на фармацевтични продукти в ЕС. Това не би било рентабилно или устойчиво за здравните системи на ЕС в сравнение с един подход, основан на стимули. Все пак следва да се инициира откровен диалог с държавите извън ЕС, в които се осъществява притежавано от ЕС производство на лекарства и активни фармацевтични съставки, за да се гарантира надеждното им доставяне до гражданите на ЕС.